

A pályázat futamideje alatt

1. két kiemelkedően tehetséges PhD hallgató (Timár Andrea és Gárdos Bálint) köthetett egymást váltva az ELTÉ-vel szerződést az OTKA támogatás jóvoltából másfél-másfél évre, ami alatt disszertációjukat befejezték, *summa cum laude* minősítéssel megvédték, s a nyomdai kiadásra előkészítették (kiadásukért az Akadémia Kiadó, illetve a L'Harmattan igyekszik pályázati úton pénzt szerezni).

2. 8 PhD hallgatónak, illetve fiatal kutatónak tudunk rövid tanulmányutat vagy konferencia-részvételi költségeket fizetni.

3. A pályázat futamideje alatt a kutatócsoport rendszeres műhelymegbeszéléseket (Work-in-Progress) folytatott, amelyben a módszertani problémák, a magyar és nemzetközi szakirodalom, valamint a kutatási eredmények pontosítására volt lehetőség senior kutatók vezetésével és részvételével (Dávidházi Péter, Sarbu Aladár, Péter Ágnes, Ferencz Győző). A résztvevők érdeklődésére való tekintettel ezek minden bizonnyal folytatódni fognak.

4. Megtörtént a digitális adatbázis felállítása és feltöltése. A Kocztúr Gizella és kutatócsoportja által az 1990-es évek elején OTKA támogatással a magyar-angol kulturális kapcsolatokra vonatkozó, cédulán rögzített adatokat PhD hallgatók segítségével sikerült betáplálni. A hazai és a nemzetközi kutatás számára szabadon hozzáférhető anyag kb. 30.000 adatot tartalmaz, és a következő linken található: <http://seas3.elte.hu/dbsh/admin.php>
A közeljövőben a bázist az 1991 óta felgyűlt anyaggal szeretnénk még kiegészíteni Friedrich Judit tanszékvezető irányításával.

5. A XVIII–XIX. századi gazdag brit esztétikai gondolkodás eredményeinek közvetítésére vállalt fordítási feladatok közül elkészült és bevezető tanulmánnyal megjelent William Hazlitt hat jelentős esszéje. Két-három további esszével kiegészítve, kötetbe rendezve és annotálva a magyarországi romantika-kutatás számára jelentős betekintést nyújt majd az angol esztétikai gondolkodásnak nálunk az anglista kutatói körön kívül eleddig gyakorlatilag ismeretlen alakja életművébe. Elkészült S. T. Coleridge *Biographia Literaria* című életrajzi keretbe foglalt, a romantika alapproblémáival kapcsolatos esztétikai, filozófiai problémákról értekező könyvének kb. egy harmada. Kritikai apparátussal ellátva publikációja egy-két éven belül a magyar romantika-kutatás történetének igen jelentős eseménye lesz.

6. A kutatócsoport két konferenciát rendezett. 2009 júniusában öt különböző kutatóközpont/egyetemi tanszéket képviselő hazai kutató részvételével „Idegen költők–örök barátaink”: Irodalom és kulturális emlékezet címmel. 2010 szeptemberében pedig nemzetközi konferenciát hívtunk össze (<http://kulturalisemlekezet.blogspot.com>) Literature and Cultural Memory címmel öt, a kutatás témájában kiemelkedő, nemzetközileg elismert eredményekkel rendelkező meghívott előadóval (Dávidházi Péter, az MTA lev. tagja, ELTE; Elinor Shaffer, a Brit Akadémia tagja, University of London; Prof. Richard Cronin, University of Glasgow; Prof. John Drakakis, University of Stirling; Prof. Ronald Soetaert, University of Ghent; Dr. Alistair Davies, University of Sussex) és 28 magyar résztvevővel. Mindkét előadás anyaga – szigorú válogatás után, hosszas szerkesztési viták s azokat követő kiegészítések, pontosítások után – megjelent egy 15, illetve egy 25 tanulmányt tartalmazó kötetben (L. Publikációk)
A nemzetközi konferencia színvonalát jelzi, hogy a kutatócsoport egyik fiatal tagját, Maráczai Gézát a konferencián tartott előadása alapján felkérték a Dickens Magyarországon című fejezet megírására, amely a Brit Akadémia megbízásával és anyagi támogatásával megjelenő „Brit szerzők recepciója Európában” című sorozat Dickens-kötetében idén fog megjelenni. A

sorozat főszerkesztőjével, Elinor Shaffer akadémikussal (aki meghívott előadóként részt vett a konferencián): megállapodtunk abban is, hogy a Keats fogadtatása Európában című kötetet én fogom mint európai szerkesztő gondozni.

7. Az OTKA támogatás jóvoltából a kutatási téma tárgykörében 72 kötettel sikerült gyarapítani az Angol-Amerikai Intézet könyvtárát.

A kutatási eredmények a következő kérdésekben koherens és átfogó konklúziókkal szolgálnak:

1. Shakespeare magyar recepciója (színpadi történet, fordítási hagyományok és jelenkori modernizáló törekvések; befogadói reakciók) hagyományos kutatási téma volt eddig is a Tanszékünkön. A kutatócsoport érdeklődése most olyan új területekre is kiterjedt, mint a kísérletező színházi feldolgozások témája és a nem elit középiskolás nézők megnyeréséért vívott harc eseményei (l. Pikli Natália és Paraizs Júlia tanulmányait).

2. Milton magyar kritikai fogadtatásának történetét sikerült feldolgozni 1945-ig (l. Péter Ágnes 3 tanulmányát a témában).

3. Dickens magyarországi történetét: kritikai fogadtatását, műfaj történeti hatását, a jellegzetes Dickens-fordítások értékelését az 50-es évekig Marácz Géza végezte el különböző, a kutatás keretein belül írt tanulmányaiban.

4. Szintén termékeny kérdésnek bizonyult a két kultúra (és két művészeti médium) közötti határátlépés témája. A fordításban (Shakespeare esetében az előadások rendezési elveiben és gyakorlatában) a kulturális allúziókban, a vendégszövegekben, idézetekben és egyéb kisajátítási manőverekben tetten érhető határátlépések elemzése bizonyítja, hogy az új közegben az átemelt irodalmi anyag átlényegül, potenciális jelentése gazdagodik, ugyanakkor az „idegen” anyag a magyar hagyományt is visszafelé újraírja. Természetesen ez egy homogén kultúrán belüli stiláris vagy korszakhatárok átlépésekor is megtörténik talán azért, mert a modern Európában nem létezik igazán homogén kultúra (l. Dávidházi Péter, Ruttkay Veronika, Péteri Éva tanulmányait).

5. A recepció és a politikai hatalom/uralkodó ideológia (és a könyvkiadás) kapcsolata olyan kérdésnek látszik, amely különösen nagy érdeklődésre tart számot külföldi kutatók köreiben, talán azért, mert a kulturális emlékezet problematikájával foglalkozó kutatók eleve tisztában vannak azzal, hogy az emlékezés nemcsak pszichés védekezési mechanizmusok kontrollja alatt áll, hanem külső tényezőknek is ki van szolgáltatva (l. Cigányik Zsolt, Farkas Ákos, Péter Ágnes, Vince Máté tanulmányait).

6. A Nyugat viszonya a modern (elsősorban romantikus és viktoriánus) angol irodalomhoz –, elfogultságaikkal, tévedéseikkel, de magas színvonalú fordításaikkal és esszéisztikus értékeléseikkel együtt – újra és újra belekerült a kutatások homlokterébe, s új mozzanatként világossá vált, hogy értékítéleteik a mai kritikai álláspontokat még mindig sok esetben sajátos módon színezik (l. Marácz Géza, Péter Ágnes és Tóth Réka tanulmányait).

7. Az utolsó gyümölcsözőnek bizonyult kutatási irány a memória XVIII–XIX. századi brit elméleti irodalmára és költészetére vonatkozott. A romantikus kérdésfeltevéseket az

emlékezés és a költői képzelet, illetve az emlékezés és az identitás, erkölcsi nevelés, kultúra (Bildung) kapcsolatával Komáromy Zsolt és Timár Andrea dolgozta fel jelentős tanulmányokban.

Az eredmények és a kutatási tapasztalat fontos bázisa lesz a Kállay Gáza által elnyert OTKA támogatással (K 101798: Hungarian History of English Literature) most induló kutatásoknak, amelynek eredményeként megszülethet egy magyar szempontú angol irodalomtörténet.